[2018] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 935

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਪਿਰਥਵੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4415-16 ਦਾ 2018)

ਅਪ੍ਰੈਲ 24, 2018

[ਮਦਨ ਬੀ. ਲੋਕੁਰ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ, ਜੇਜੇ]

ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਖੇਧੀ - ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਤੁਕੇ ਜਾਂ ਬੇਕਾਰ ਮਾਮਲੇ - ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਲਝਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਬੋਝ - ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਸਮਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 10 ਵਕੀਲ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ, ਬਰਖਾਸਤ - ਅਪੀਲ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ, 2010 - ਉਦੇਸ਼, ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਰੀ 2017 (14) ਸਕੇਲ 189 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

2017 (14) ਸਕੇਲ 189 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 4

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4415-16

ਚੰਡੀਮੰਦਿਰ ਵਿਖੇ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਰੀਜਨਲ ਬੈਂਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ 2011 ਦੇ ਓ. ਏ. ਨੰ. 2002 ਆਫ਼ 2011 ਵਿੱਚ 12.12.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ / 2011 ਦੇ ਓ. ਏ. ਨੰ. 2002 ਆਫ਼ 2011 ਵਿੱਚ ਐਮ. ਏ. ਨੰ. 1309-1310 ਵਿੱਚ 17.04.2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਤੇ 03.09.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਐਮ. ਏ. ਨੰ. 2475 ਆਫ਼ 2015 ਅਤੇ ਆਰਏ ਨੰ. 76 ਆਫ਼ 2015 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਮੰਦਿਰ ਵਿਖੇ।

ਸੰਦੀਪ ਸੇਠੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਭਾ ਦੱਤਾ ਮਖੀਜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਿਖਿਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਖੁਰਾਣਾ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਸ਼ੇਖਰ, ਕੇ. ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਏ. ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੈਸ਼, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਦਨ ਬੀ. ਲੋਕੁਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2. ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

3. ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦਾ ਬੇਪਰਵਾਹ ਅਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹ ਰਵੱਈਆ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

4. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 8 ਦਸੰਬਰ, 2017 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਰੀ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।[1]

5. ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ (ਖਾਲੀ) 2018 (ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 4893 2018) 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਐਂਡ ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਸਾਬਕਾ ਐਨ.ਕੇ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਉਹ ਅਪੀਲ 9 ਮਾਰਚ, 2018 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸਮਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

6. ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੌਕਸ ਹੈ, 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਹਿਯੋਗੀ ਰਵੱਈਆ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

7. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ 8 ਮਾਰਚ, 2018 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟਰਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਐਨ.ਕੇ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਤੋਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੂਚੀਬੱਧ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੇਲੋੜਾ ਬੋਝ ਨਾ ਪਵੇ। ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਈ।

8. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਤੁਕੇ ਜਾਂ ਬੇਕਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ

[1] 2017 (14) ਸਕੇਲ 189

ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਰਵਾਹ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਚਿੰਤਾ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

9. 23 ਜੂਨ, 2010 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ 'ਔਸਤ ਪੈਂਡੈਂਸੀ ਸਮਾਂ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 3 ਸਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਸ਼ਨ' ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ/ਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"1. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਇਸ ਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਇਸ ਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

"ਕੁਸ਼ਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ

- ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨਾ।
- ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੇ, ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨਾ।

ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕੇਸ ਜਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਨਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

- ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਜਿਸਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: ਆਪਣੇ ਹੁਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਆਮ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ

- ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਝੂਠੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਸਹੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ।

▪ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

2. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਿਓ" ਵਾਲੇ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

3. ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤੀ ਅਦਾਲਤੀ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਲੰਬਿਤ ਸਮੇਂ ਨੂੰ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 3 ਸਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਤਰਜੀਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "[ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜ਼ੋਰ]"।

10. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

11. ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ, 2010 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ, 2015 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਵੀ ਹੈ ਜੋ 13 ਜੂਨ, 2017 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

12. ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ 8 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੈ।

13. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ, ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਦਿਲਚਸਪ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ:

(i) ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚੋ - ਅਪੀਲਾਂ ਆਮ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ - ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

(ii) ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

14. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਕਦਮਾਂ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ (ii) ਉੱਪਰ) ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

15. ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ 10 ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ! ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪੇਸ਼ੀ ਸਲਿੱਪ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਲਈ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੈਕਸਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਟਾਲਣਯੋਗ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਸਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

16. ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਰਿਪ ਵੈਨ ਵਿੰਕਲਵਾਦ ਕਦੋਂ ਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਦੋਂ ਜਾਗੇਗਾ?

17. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਟਾਲਣਯੋਗ ਬੋਝ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਲਗਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ 'ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ' ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਮਝ, ਜੇ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

18. ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਲੰਬਿਤ ਆਈ.ਏ. ਦਾ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

19. ਪੰਜ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ